

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 05.06.2013
Sayı: 1028

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sosyal Hizmetler Kanunu ile Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun Teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla

Alaattin Yüksel
İzmir

Hülya Güven

(1) Prof. Dr. Hülya GÜVEN
CHP İzmir Milletvekili

Engin ACTAY
Sırap M.V.

Hüseyin Güneş
Kocaeli M.V.

Dr. Sevgi Tanrıok
İST. M.V.
S. Tanrıok

Ömer Kocutürk
İstanbul M.V.

Ömer Bilgehan
Ank. M.V.

Lea Gök
Mersin M.V.

Candan Yüceer
Tekirdağ M.V.

Emrehan Halıcı
Ankara M.V.

Ercan Çengiz
İST. M.V.

Ayhan Aygün
İST. M.V.

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler			
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe			
Tarih:	13 Haziran 2013	E. No: 2/1608		
Ysm.Uzm. E.E.	Bşk.Yrd. 16	Başkan CWA	Gn.Sek.Yrd. M	Gn.Sek. MM
TBMM BAŞKANI				

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK. LIĞI
05 Haziran 2013
Numara:

T B M M KÜTÜPHANE VE ARŞİV HİZM. BAŞKANLIĞI
05 Haziran 2013
No : 217823

ADI - SOYADI	SEÇİM BÖLGESİ	İMZASI
Tunahan Tayan	Bursa	
Medi Gazi BAYRAZ AYDIN		
JILDIRAZ SAAK	ANTALYA	
Hayden ALKAN	Kocaeli	
Malik Eder Özdemir	Sivas	
Recep Gürkan	Edirne	
Aylin Nazlıko	AYKAR	
Ömer Süha ALDAN	Muş	
İdris YILON	ORDU	
Lazım KURT	ERZURUM	
Musa ÇAM	Şanlı	
Osman AYDIN	AYDIN	
Kamer Genç	Tunceli	
Aytaç Atıcı	Mersin	
Vahap SEZER	Mersin	
Dilek Adnan YILMAZ	USA	
Kadir Gökmen ÖZGÜL	İST	
Mehmet İsmail	Karar	
Mustafa Özgür - Dönme mu		
Kemal Değirmendereli - Edirne Mv.		

GENEL GEREKÇE

Bakım hizmetleri, bakıma muhtaç engellinin bakımına yönelik olarak kişisel bakım hizmetlerini ve psiko-sosyal destek hizmetlerini kapsar. Engelliye/yaşlıya bakım hizmeti veren kişiler koruyucu bakım, rehabilite etme ve yaşam kalitesini arttırmak amacıyla, engelliye bakım hizmeti verirler. Çalışma ortamı kurumlar ve evler olup, genellikle kapalıdır. Çalıştıkları kurumun özelliğine göre dönüşümlü olarak gece ve/veya gündüz çalışırlar. Evde bakımda ise gündüz çalışabilecekleri gibi 24 saatlik bakım yapıp çalıştıkları evde de kalabilmektedirler.

Bakım hizmeti veren kişilerde özellikle sağlıkları ile ilgili bazı riskler bulunmaktadır. Bu nedenle hepatit aşısı olmaları ve çalışırken, özel giysi, eldiven ve dezenfektan kullanmaları, kişisel hijyen kurallarına uymaları da gerekmektedir.

24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu kapsamında bakıma muhtaç engelliye evde ikametgâhında bakım hizmeti veren yaklaşık 450.000 kişiye evde bakım ücreti ödendiği belirtilmektedir. Bu kişiler bakıma muhtaç engellinin bakımını üstlenen akrabası olabildiği gibi vasisi gibi üçüncü kişiler de olabilmektedir.

Anayasamızın 60 ncı maddesinde “Herkes, sosyal güvenlik hakkına sahiptir. Devlet, bu güvenliği sağlayacak gerekli tedbirleri alır ve teşkilatı kurar.” denilmektedir.

Bu kişilerin bakıma muhtaç engellilere evde sundukları hizmet karşılığı düzenli gelirleri olmalarına rağmen sigortalı olmamaları büyük bir eksiklik olup insan haklarına ve anayasamıza da aykırıdır. Sosyal güvenceden yoksun olan bu kişilerin büyük bölümünü kadınlar oluşturmaktadır. Sigortaya kavuşturulacak bu kişiler emekli olma olanağını da elde etmiş olacaktırlar. Böylelikle ülkemizin sosyal güvenlik sistemine prim ödeyecek kişi sayısı yaklaşık 450.000 kadar artacaktır.

Anayasamızın “Sosyal ve Ekonomik Haklar ve Ödevler” başlığı altında yer alan 49 uncu maddesinde, “Çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir. Devlet, çalışanların hayat seviyesini yükseltmek, çalışma hayatını geliştirmek için çalışanları korumak, çalışmayı desteklemek ve işsizliği önlemeye elverişli ekonomik bir ortam yaratmak için gerekli tedbirleri alır.” denilmektedir.

Bu kanun teklifi ile özellikle kadınların toplam istihdam içindeki payına olumlu katkı sağlanmış olacaktır.

30/7/2006 tarihli ve 26244 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Bakıma Muhtaç Özürlülerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik”in 13 üncü maddesinin birinci fıkrasının (d) bendinde bakıma muhtaç özürlülere verilecek bakım hizmeti karşılığında “akrabaları tarafından günde yirmidört saat süreyle bakılan bakıma muhtaç özürlüler için bir aylık net asgari ücret tutarında ödeme yapılır” denilmektedir.

Bu kapsamda ikincil mevzuat düzenlemesinde pazar günleri, dini ve millî bayramlar ve yıllık ücretli izin hariç olmak üzere bakım hizmeti verilmesinin düzenlenmesi gereklidir.

Aile bireyleri ve engelliye/yaşlıya evde bakım hizmeti veren kişinin ara vermeye ihtiyaçları vardır. Engelli bireyin de sosyalleşmeye, hobiler ve arkadaşlıklar geliştirmeye, bir derece bağımsız yaşam sürmeye ihtiyacı vardır. Bu nedenle engelli ve yaşlıya hizmet veren akraba ve üçüncü kişilerin kullanacakları yasal dinlenme süresi boyunca hizmetin kesintisiz olarak sürdürülmesinin sağlanması için ise Kanunda saat ücretli “engelli destek personeli” ifadesine yer verilmesi, bu kişilerin taşımaları gereken özellikler, nereden, nasıl seçilecekleri, almaları gereken eğitim ve tabi olacakları ücretlendirmenin de ikincil mevzuata bırakılmasında yarar görülmektedir.

Engelliye/yaşlıya evde bakım hizmeti veren kişilerin çoğu verdikleri hizmetin gerektirdiği eğitim ve bilgi düzeyinden yoksundur. Bu nedenle işe başlamadan önce evde bakım uzmanlığı eğitimi almalarının sağlanması gerekmektedir.

Sosyal Hizmetler Kanunundaki haliyle bakım hizmeti, engellinin gelir testi sonucu saptanmış toplam geliri üzerinden kendisinin veya bakmakla yükümlü olduğu birey sayısına düşen ortalama aylık gelir tutarı bir aylık net asgari ücretin 2/3’ünden az olan bakıma muhtaç engellilerimiz için sağlanmaktadır. Kanunda tüm “bakıma muhtaç engellilerin” bakım hizmetinden faydalanmasından söz edilmesi gerekirken, bakım hizmetine ulaşabilecek engelli sayısı aylık geliri tutarı bir aylık asgari ücret tutarının 2/3’ünden daha az olan bakıma muhtaç engelli (“yardıma muhtaç engelli”) olmak koşulu ile Anayasamızda yer alan eşitlik ilkesine aykırı şekilde sınırlandırılmıştır.

Hülya Güven’in 25/4/2013 tarihli ve 2/1497 esas numaralı kanun teklifinde Sosyal Hizmetler Kanununun Ek 7 inci maddesinde yer alan “her ne ad altında olursa olsun her türlü gelirleri toplamı esas alınmak suretiyle; kendilerine ait veya bakmakla yükümlü olduğu birey sayısına göre kendilerine düşen ortalama aylık gelir tutarı bir aylık net asgari ücret tutarının 2/3’ünden daha az olan bakıma muhtaç özürsüzler” olmak koşulu kaldırılarak bakım hizmetine ulaşabilecek engelli sayısının tüm “bakıma muhtaç engellileri” kapsamı sağlanmış, bakıma muhtaç engellilerin gelirine bakılmaksızın resmî veya özel bakım merkezlerinde ya da ikametgâhlarında bakım hizmetinden faydalanmaları amaçlanmıştır.

Bu nedenle Ek 7 inci maddenin birinci fıkrasının “Bakıma muhtaç özürsüzlere, gelirine bakılmaksızın resmî veya özel bakım merkezlerinde ya da ikametgâhlarında bakım hizmeti verilmesi sağlanır.” şeklinde değiştirilmesi teklif edilmiştir.

Bu doğrultuda Sosyal Hizmetler Kanununun geçici 9 uncu maddesinin de geçerliliği kalmayacağından bu kanun teklifi ile kaldırılması amaçlanmıştır.

Bu nedenle bu kanun teklifinin 25/4/2013 tarihli ve 2/1497 esas numaralı kanun teklifi ile birlikte ele alınması gerekmektedir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Madde ile 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun Ek 7 nci maddesinin ikinci fıkrasına “çalışma,” ibaresinden sonra gelmek üzere “eğitim,” ibaresi eklenerek bu maddeye dayanılarak çıkartılan 30/7/2006 tarihli ve 26244 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan “Bakıma Muhtaç Özürlülerin Tespiti ve Bakım Hizmeti Esaslarının Belirlenmesine İlişkin Yönetmelik”te bakıcı personelin sürekli eğitimine ilişkin hükümlere yer verilmesi amaçlanmıştır.

Üçüncü fıkrası değiştirilerek bakıma muhtaç engellilere verilecek bakım hizmeti karşılığında engelliye/yaşlıya bakım hizmeti veren kişilere ödenecek ücret tabanının asgarî ücret olması sağlanmış, ücretlendirmede engelli kişinin resmi sağlık kurulu raporu ile belgelendirilen engellilik derecesinin gerektirdiği hizmetin niteliğinin ve bunun karşılığı engelliye/yaşlıya bakım hizmeti veren kişinin verdiği emeğin dikkate alınması sağlanmıştır, ücretlendirmenin üst sınırı kaldırılmış, ikincil mevzuatta engellinin/yaşlının engellilik derecesine göre bir ücretlendirme modeli getirilmesinin yolu açılmıştır.

Altıncı fıkrası değiştirilerek bakıma muhtaç engellilere evde sundukları hizmet karşılığı düzenli gelir elde etmelerine rağmen sigortalı olmayan kişilerin sosyal güvenlik kapsamına alınması, evde bakım hizmetlerine ilişkin ayrı bir yönetmeliğin hazırlanarak engellinin/yaşlının engellilik derecesine göre bu hizmetleri verecek olan gerçek ve tüzel kişilerin eğitim, çalışma, izin, denetim, hizmetin kapsamı ile hizmetten yararlanabileceklerin başvuru şekli, ücretlendirilmesi ve evde bakım hizmeti karşılığı bakım hizmeti veren kişi ve engelli destek personeline yapılacak ödemelere ilişkin usûl ve esasların belirlenmesi amaçlanmıştır.

MADDE 2 - Madde ile 25/4/2013 tarihli ve 2/1497 esas numaralı kanun teklifinde 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun Ek 7 nci maddesinin birinci fıkrasında yapılan değişiklik doğrultusunda Sosyal Hizmetler Kanununun geçici 9 uncu maddesinin de geçerliliği kalmayacağından bu kanun teklifi ile kaldırılması amaçlanmıştır.

MADDE 3- Madde ile 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun Ek 7 nci maddesine göre bakıma muhtaç engelliye/yaşlıya evde ikametgâhında bakım hizmeti veren kişilerin sigortalı sayılmışları, prim ödeyen kişi sayısının yaklaşık 450.000 artırılması, bu kişilere emekli olma imkânı tanınması, öncelikle kadınların toplam istihdam içindeki payına olumlu katkı sağlanması amaçlanmıştır.

MADDE 4- Yürürlük maddesidir.

MADDE 5- Yürütme maddesidir.

SOSYAL HİZMETLER KANUNU İLE SOSYAL SİGORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİGORTASI KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA İLİŞKİN KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun Ek 7 nci maddesinin ikinci fıkrasına “çalışma,” ibaresinden sonra gelmek üzere “eğitim,” ibaresi eklenmiş, üçüncü ve altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Bakıma muhtaç engellilere/yaşlılara sunulacak bakım hizmetinin karşılığı olarak belirlenecek kişi başına aylık bakım taban ücreti tutarı, kişinin engellilik derecesi dikkate alınarak hesaplanmak üzere en az 4857 sayılı İş Kanunu kapsamında 16 yaşını doldurmuş işçiler için uygulanan 30 günlük brüt asgarî ücrettir. Bu ücret resmi sağlık kurulu raporu ile belgelendirilen engellilik derecesinin gerektirdiği hizmetin niteliğine göre artırılır.

Bakıma muhtaç engelliye/yaşlıya evde ikametgâhında bakım hizmeti veren kişinin sunacağı bakım hizmeti karşılığı üçüncü fıkrada belirtilen aylık bakım taban ücretinden az olmamak üzere resmi sağlık kurulu raporu ile belgelendirilen engellilik derecesine denk gelen ücret ödenir. Bu şekilde ücret ödenmesi 22/5/2003 tarihli ve 4857 sayılı İş Kanununun hükümlerinin uygulanmasını gerektireceği gibi bu çalışma sebebiyle uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası açısından sigortalılık ilişkisi kurulmasını da gerektirir. Engelliye/yaşlıya evde ikametgâhında bakım hizmeti vermek isteyen kişiye işe başlamasından önce, belirlenecek öğretim kurumunda evde bakım uzmanlığı eğitimi verilir. Engelliye/yaşlıya evde ikametgâhında bakım hizmeti veren kişinin yıllık izin ve bayram tatillerinde yerine bakacak saat ücretli engelli destek personeli engellinin/yaşlının talebi üzerine görevlendirilir. Engelliye/yaşlıya evde ikametgâhında bakım hizmeti veren kişinin ve engelli destek personelinin yerine getireceği bakım hizmetlerinin kapsamına, evde bakım hizmetinden yararlanabileceklerin başvuru şekline ve bu hizmetleri verecek olan gerçek ve tüzel kişilerin, eğitim, izin, denetim, çalışma, ücretlendirme ile evde bakım hizmeti karşılığı yapılacak ödemelere ilişkin usûl ve esaslar; Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının koordinatörlüğünde, Maliye Bakanlığı Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığınca müştereken çıkarılacak yönetmelikle belirlenir.”

MADDE 2 - 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun geçici 9 uncu maddesi yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 3- 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu’na ek madde eklenmiştir.

“EK MADDE 8- 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun Ek 7 nci maddesine göre bakıma muhtaç engelliye/yaşlıya evde ikametgâhında bakım hizmeti veren kişilerden, uzun vadeli sigorta kolları açısından bu Kanuna göre zorunlu sigortalı olunması gereken bir çalışması bulunmayanlar 4 üncü maddenin (a) bendi kapsamında sigortalı sayılır.

Bakıma muhtaç engelli/yaşlı 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanununun Ek 7 nci maddesine göre sigortalı olmayı kabul eden evde bakım uzmanını işe giriş bildirgesi ile ücret ödemeye başlanacak tarihten en az on beş gün önce Kuruma bildirir. Ancak, bu maddeye göre sonradan sigortalılık ilişkisinin kurulması yönünde bakıma muhtaç engelliden/yaşlıdan talepte bulunan evde bakım uzmanı ise, talep tarihini izleyen aybaşından itibaren bakıma muhtaç engelli/yaşlı tarafından bu madde hükümlerine göre sigortalı olarak bildirilir. Bu Kanuna göre uzun vadeli sigorta kolları açısından zorunlu olarak sigortalı olunması gereken bir çalışması olduğu halde bu madde hükümlerine göre sigortalı olma talebinde bulunanlar ile sonradan uzun vadeli sigortalı kolları açısından sigortalı olarak çalışmaya başladığı halde bu maddeye göre olan sigortalılık ilişkisinin sona erdirilmesini talep etmemiş olanlar, bakıma muhtaç engelli/yaşlı tarafından Kuruma bildirilir ve bu durumda olanlar için ödenmiş olan sigorta primleri iade olunur.

Bu maddeye göre sigortalı olanların dul, yetim veya engelli olmaları nedeniyle bağlanmış olan gelir veya aylıkları kesilmez.”

MADDE 4- Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5- Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

